

VU Research Portal

Cultural Diversity in Peril

Cliche Torkler, D.N.

2009

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Cliche Torkler, D. N. (2009). *Cultural Diversity in Peril: Can Cultural Policies Make a Difference?* [PhD-Thesis – Research external, graduation internal, Vrije Universiteit Amsterdam].

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

CULTURELE DIVERSITEIT IN HET GEDING

Kan Cultuurbeleid een Verschil Maken?

Summary of Dissertation

Danielle Nicole Cliche Torkler

July 2009

Met het aanbreken van het nieuwe millennium is wereldwijd onderkend dat culturele diversiteit in gevaar is en dat er behoefte bestaat aan bescherming en bevordering van de wereldwijde culturele verscheidenheid. De bedreiging van deze diversiteit wordt voornamelijk gezien in een toename van geweld, racisme en intolerantie, en het buitensluiten van bepaalde individuen en groepen vanwege culturele verschillen. De middelen die deze personen en groepen gebruiken om hun verschillen uit te drukken – culturele activiteiten, goederen en diensten – lijken ook bedreigd te worden door een systeem van neoliberaal economisch handelsbeleid, daar dit beleid deze vormen van culturele expressie enkel als handelswaar en consumptiegoederen beschouwt en derhalve niet de artistieke en culturele waarde onderkent die deze uitingsvormen hebben als overdrachtsinstrument in relatie tot identiteit, waarden en betekenisgeving.

Deze situatie bewoog de lidstaten van UNESCO ertoe om op 2 november 2001 de *Universal Declaration on Cultural Diversity* aan te nemen, waarin de bescherming van culturele diversiteit als een ethische vereiste wordt bepleit, die onlosmakelijk verbonden is met het respect voor menselijke waardigheid. Vier jaar later werd de 2005 *Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions* aangenomen. Dit bindend verdrag betekende een primeur in internationaal recht, omdat staten niet eerder het recht hadden cultureel beleid te implementeren dat toegespitst was op het voorkomen en aanpakken van bedreigingen van culturele diversiteit. Velen refereren lovend naar deze Conventie als de *Magna Charta of International Cultural Policy* of het *Cultural Kyoto Protocol*.

De studie die voor u ligt, stelt dat deze internationale instrumenten tezamen een nieuwe visie mogelijk maken wat betreft het begrijpen van culturele diversiteit in het algemeen. Meer in het bijzonder wordt een hernieuwde interpretatie van cultureel beleid mogelijk gemaakt. Niet langer wordt culturele diversiteit begrepen vanuit het nauwere kader dat identiteitspolitiek behelst, maar als een fenomeen dat ook het gevolg is van de creatieve uitlatingen van individuen, groepen en maatschappijen, die tevens een verscheidenheid van manieren gebruiken om deze culturele uitingen kenbaar en toegankelijk te maken. Om deze reden is het van zeer groot belang, dat cultureel beleid met betrekking tot diversiteit aandacht heeft voor de bedreigingen van zowel de expressie van identiteit(en) in de *symbolische wereld van cultuur* als ook die van creativiteit in de *materiële wereld van cultuur*.

Er ontstonden vragen over de aard van dit culturele beleid en de mogelijkheden die het gaf om bedreigingen aangaande culturele diversiteit te herkennen en aan te pakken. Om dit vraagstuk te kunnen beantwoorden, werd er een kader gedefinieerd dat het mogelijk maakte beide benaderingen te onderzoeken:

- een *identiteit-gestuurde benadering van culturele diversiteit* die verschillende vormen van buitensluiting op basis van cultureel gebaseerde verschillen onderzoekt; en

- een *creatief-gestuurde benadering van culturele diversiteit* die ongelijkheden wat betreft toegang tot de verschillende culturele uitingen en vormen en de mogelijkheden te komen tot culturele producties en de distributie hiervan onderzoekt.

Tot nu toe zijn deze twee benaderingen vooral als twee aparte onderzoeksvelden benaderd.

Eerder is betoogd dat de manier waarop regeringen omgaan met verschillen die een culturele origine hebben, wordt beïnvloedt door de wettelijke kaders van de verschillende naties die individuele of groepsrechten binnen een maatschappij beschrijven als onderdeel van de “politics of recognition”, economische herverdeling en sociale gerechtigheid (Parekh, Kymlicka, Fraser); met andere woorden, die wetten die burgerschap beschrijven. *Vier culturele beleidsstrategieën* zijn afgeleid van vier vormen van burgerschap – *multiculturalist, segregationist, assimilationist and universalist* – waarbij, in navolging van Koopmans et al. (2005), twee criteria als leidend gelden: de mate waarin culturele verplichtingen opgedrongen worden aan ‘buitenstaanders’ om opgenomen te worden in de gemeenschap en de mate waarin culturele verscheidenheid erkend en gesteund wordt.

Tevens is voorgesteld dat de keuze van het burgerschapmodel van grote invloed is op de adressaten van dat cultureel beleid gericht op ontwikkelaars en consumenten van de verschillende culturele expressievormen en de inhoud van de *creativiteitsgestuurde benaderingen van diversiteit*. Voortbouwend op het werk van Mercer en Bennett, Mitchell en Heiskanen, is cultuurbeleid onderzocht vanuit de invalshoek hoe en in welke mate er voorzien wordt in:

- *ex-ante* steun van een voedingsbodem voor creativiteit en de ontwikkeling van ideeën;
- *ex-interim* steun van de productie en distributie van verschillende culturele expressies;
- *ex-post* het geven van hulp met betrekking tot het creëren van toegang tot de markt waar hun werk/artistische uitingen worden herkend, betaald en opengesteld voor het publiek.

Deze twee benaderingen, vier strategieën en drie maten hebben als uitgangspunt gediend bij het verzamelen van informatie en data aangaande cultureel beleid geïntroduceerd door EU (kandidaat)lidstaten tussen 2001 en 2008. Het doel richtte zich met name op het vaststellen of dergelijk beleid voldoet aan de standaard die gedefinieerd is in de 2005 Conventie.

De resultaten laten zien dat culturele beleidsmakers in Europa nog steeds geconfronteerd worden met dilemma’s hoe ‘het recht om anders te zijn’ te verenigen met een universele claim op gelijkheid. Tevens is zichtbaar dat enkele regeringen hierop hebben gereageerd door de introductie van nieuwe culturele canons en regels met betrekking tot burgerschap. Deze bouwen voort op de erkenning van een enkelvoudige gedefinieerde identiteit die van invloed is op de mate van steun met betrekking tot het produceren, distribueren en consumeren van verschillende culturele uitingsvormen. Dergelijke acties gaan dwars tegen de wetenschappelijke notie in die oproept tot een pluralistisch begrip van burgers, burgerschap en cultuur, die tot een open maatschappij zou leiden en haar beginsel vindt in het creatieve potentieel van verscheidenheid. Dit zou vervolgens uitvloeien in het ontstaan van een derde of gedeelde publieke ruimte die gebaseerd is op gelijkheid en dialoog.

Voorts wordt bevestigd dat een totale liberalisatie van de markt geen garantie is voor de productie en distributie van een divers spectrum van culturele uitingen zowel op landelijk als Europees niveau. Met andere woorden, publieke interventie door middel van cultureel beleid kan en moet een verschil maken om de barrières neer te halen die momenteel de ontwikkeling en erkenning van de diversiteit van de verschillende culturele expressies in de weg staan.

Tevens moet een dergelijke interventie een bijdrage leveren aan het faciliteren van de noodzakelijke structurele veranderingen.

Dit onderzoek sluit af met een voorstel voor de oprichting van een wereldwijd monitor systeem. Dit systeem wordt noodzakelijk geacht om regeringen verantwoording af te laten leggen over en aansprakelijk te stellen voor hun toezeggingen aangaande de bescherming en bevordering van culturele diversiteit. Tevens worden op deze wijze de zwakke punten, dat wil zeggen de afwezigheid van wettelijk bindende procedures en handhavingsmechanismen, van de 2005 Conventie ondervangen. Er moet onder andere gedacht worden aan het verzamelen van kwalitatieve en kwantitatieve informatie, *peer review* evaluaties, capaciteitsvorming en training, een platform ter bevordering van online toegang tot informatie, kritiek en debat en het instellen van een schendingsbeleid. Een cruciale factor is de inclusie en deelname van de burgermaatschappij in dit proces. Alleen op deze manier kan een brug geslagen worden tussen de idealen en principes die gedefinieerd zijn in de 2005 Conventie enerzijds, en de verschillen tussen nationaal beleid en de realiteit waarin ontwikkelaars van culturele uitingen overal ter wereld zich bevinden anderzijds.

Translated from original in English by Joyce Neys